

Διπλοκατοικία στην Κηφισιά

Αγνή Κουβελά
Αρχιτέκτων

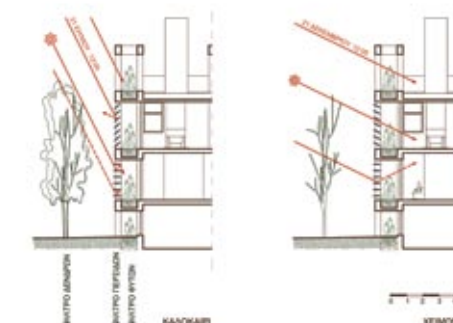
Μανώλης Ηλιάκης
MA Architecture & Spatial Culture
email:iliakis@lykos.com

Βλέποντας κανείς το κτίριο από την απέναντι πλαγιά, κτισμένο στο έντονα επικλινές οικόπεδο, διαισθάνεται ότι η ιδιαιτερότητα του τοπίου και οι δυνάμεις της φύσης αποτελούν αφορμή της αρχιτεκτονικής σύνθεσής του. Η ένταξη του στο τοπίο, επιτυγχάνεται κυρίως μέσω της φιλοσοφίας που λειτουργεί σε σχέση με τις κλιματικές συνθήκες και τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά της περιοχής.

Κυρίαρχο στοιχείο της νοτιοδυτικής όψης είναι οι μηχανικές περσίδες, οι οποίες ορίζουν μέσω της χρήσης τους, το διάλογο ή την αποκοπή με το εξωτερικό περιβάλλον. Οι περσίδες, σε συνδυασμό με μια ζώνη χαμηλού πρασίνου (φάρδους 1.20 μ. περίπου μπροστά από τα ανοίγματα) και τη φύτευση μιας συστάδας φυλλοβόλων δέντρων κατά μήκος της όψης, λειτουργούν ως ενδιάμεσος χώρος μετάβασης του βλέμματος από “μέσα” στο “έξω” και αντίστροφα. Φυσικά, η λογική αυτής της σχεδίασης έχει έντονο βιοκλιματικό χαρακτήρα. Προχωρώντας κανείς σ’ ένα δεύτερο επίπεδο ανάγνωσης και διακρίνοντας τον εμφανή μπετονένιο σκελετό, θυμάται ίσως το διεθνή και ελληνικό μοντερνισμό. Εξάλλου ο μοντερνισμός στην πόλη της Αθήνας αποτελεί μια παράδοση. Η οπτική διαφοροποίηση του φέροντα οργανισμού από τα στοιχεία πλήρωσης είναι ένα χαρακτηριστικό σε αρκετά κτίρια των αρχιτεκτόνων αυτής της περιόδου. Το συγκεκριμένο έργο της Αγνής Κουβελά αποτελεί ένα καλό παράδειγμα επανερμηνείας αυτής της παράδοσης. Μπαίνει στη διαδικασία να σκεφτεί τι θα μπορούσαν να είναι σήμερα τα στοιχεία πλήρωσης ενός σκελετού κτιρίου. Η αρχιτέκτονας πιστεύει ότι ένας από τους κύριους στόχους της αρχιτεκτονικής, ιδιαίτερα στις μέρες μας, θα πρέπει να είναι η επανασύνδεση του ανθρώπου με τη φύση. Χρησιμοποιεί τις περσίδες, το χώμα και το χαμηλό πράσινο μπροστά από τους εσωτερικούς χώρους ως στοιχεία πλήρωσης. Με αυτόν τον τρόπο ανοίγει ένα διάλογο με τη φύση. Κρατά σε εγρήγορση τους νοίκιους σχετικά με θέματα που σχετίζονται με τον ηλιασμό, την κίνηση των ψυχρών και θερμών ρευμάτων στις κατοικίες κατά τους θερινούς και χειμερινούς μήνες, τη φροντίδα του πρασίνου.

Φυσικό περιβάλλον ενταγμένο στο κτίριο

Το κτίριο αποτελείται από ξεχωριστές κατοικίες για δύο νέες οικογένειες αδελφών. Κάθε κατοικία αναπτύσσεται σε τέσσερα επίπεδα. Ακολουθώντας την κλίση του εδάφους, η βόρεια όψη συντίθεται από δύομισι ορόφους, ενώ η νότια όψη αναπτύσσεται πλήρης. Η πρόσβαση γίνεται από τη βόρεια πλευρά μέσω μεταλλικών γεφυρών που συνδέουν το δρόμο με το τρίτο επίπεδο όπου και βρίσκονται οι καθημερινοί χώροι των σπιτιών.

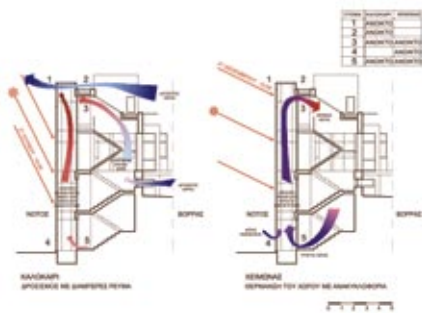
Σχ. 1. Έλεγχος φωτός και θερμότητας με σύστημα φυσικών και τεχνητών φίλτρων

Τα υπνοδωμάτια και οι χώροι αναψυχής έχουν διαμορφωθεί στις χαμηλές στάθμες ενώ ο χώρος εργασίας έχει προβλεφθεί στο δώμα. Η μεγάλη κλίση του οικοπέδου προς γειτονικό ρέμα και η απότομη αντιστροφή της στην απέναντι όχθη, δημιουργούν ένα πρώτο φυσικό κέλυφος. Φυσικό, όχι μόνο λόγω της αγκάλης που δημιουργείται, αλλά και λόγω πολλών πεύκων που υπάρχουν στα πρανή. Προέκυψε, λοιπόν, η σκέψη να ενισχυθεί η ιδέα του προσφερόμενου φυσικού κελύφους με μια κατασκευή ανοικτή προς τις δύο πλαγιές, ώστε αυτές να είναι και τα νοητά όρια της.

Με τον τρόπο αυτό, το φυσικό περιβάλλον εντάχθηκε στο κτίριο. Η φύση αντιμετωπίστηκε σαν δομικό στοιχείο, ενώ το πράσινο, ο ήλιος, ο άνεμος αξιοποιήθηκαν για να δημιουργούν ευνοϊκές συνθήκες κατοικίας στον εσωτερικό χώρο.

Ο σχεδιασμός προχώρησε σύμφωνα με τη βασική αρχή, ως εξής:

- η κατασκευή έγινε διαμπερής προς τις απέναντι πλαγιές των οποίων το πράσινο δρα σαν προστατευτικό κέλυφος.
- φυτεύτηκαν φυλλοβόλα δέντρα κατά μήκος του κτιρίου ως προστατευτικό φράγμα από την καλοκαιρινή ηλιακή ακτινοβολία και ταυτόχρονα ως πηγή φρεσκάδας.
- μηχανικές περσίδες στη νοτιοδυτική όψη εξασφάλισαν πρόσθετη προστασία. Ζώνες χαμηλής φύτευσης αναπτύχθηκαν σε όλες τις στάθμες μεταξύ περιβλήματος και δωματίων.
- τα φρεάτια των ανεκυστήρων σχεδιάστηκαν και ως αεραγωγοί για την επίτευξη της διαμπερούς κυκλοφορίας του αέρα στις κατοικίες.
- στα υψηλότερα επίπεδα που προβάλλουν έξω από το έδαφος, οι δύο κλίμακες κατασκευάστηκαν από μεταλλικά στοιχεία μεγιστοποιώντας έτσι τη διαπερατότητα του χώρου.

Σχ. 2. Έλεγχος κυκλοφορίας αέρα με σύστημα στόμιων.

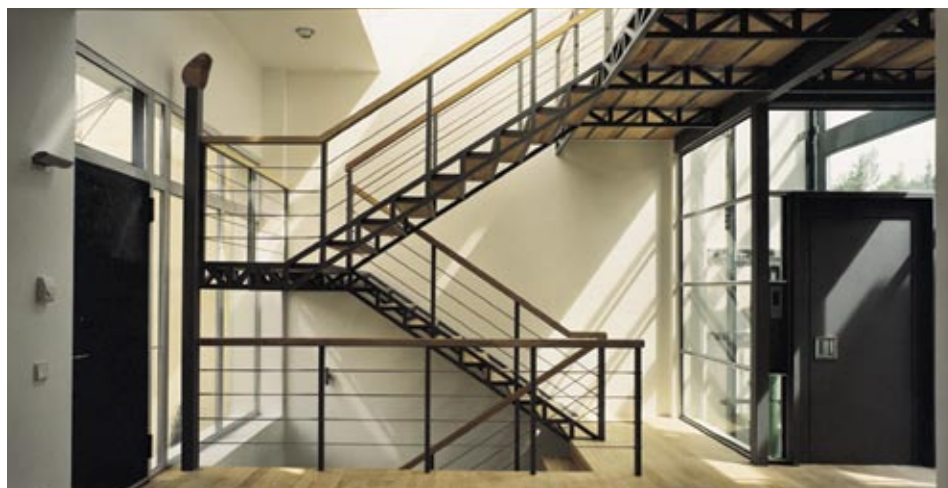
Προστατευτικές περσίδες, φυσικός κλιματισμός

Οι κινητές προστατευτικές περσίδες επιτρέπουν την απρόσκοπτη θέα στο πευκόφυτο δάσος. Η τριπλή ζώνη της συστάδας δέντρων, των μεταλλικών περσίδων και των κρεμαστών κηπαρίων μεταβάλλει τα όρια των νοτίων δωματίων ανάλογα με τη χρονική στιγμή της ημέρας και την ετήσια (φυλλοβόλα δέντρα, ρυθμιζόμενες περσίδες, άνθιση φυτών). Οι περσίδες, όταν κλείνουν, εξασφαλίζουν ιδιωτικότητα στο χώρο. Τότε η φυτεμένη ζώνη εντάσσεται στο εσωτερικό των δωματίων. Τα υάλινα φρεάτια των ανελκυστήρων κλιματίζουν φυσικά τον αέρα. Το καλοκαίρι η δροσερή αύρα που εισέρχεται από τα βόρεια ανοίγματα δημιουργεί ανοδικό ρεύμα στα φρεάτια και συμβάλλει στην ανανέωση του αέρα. Κατά τις χειμωνιάτικες ημέρες με ηλιοφάνεια, ο ψυχρός αέρας του υπογείου εισχωρεί στα φρεάτια κατά την ανοδική πορεία του και εισέρχεται πάλι στο εσωτερικό του σπιτιού σε ένα διαρκή κύκλο.

Η σύνθεση διαμορφώθηκε με γραμμικούς φορείς υποστυλωμάτων και δοκών, πλάκες και κλειστά τύμπανα από στοιχεία πλήρωσης στις δύο στενές πλευρές, δηλαδή αυτή της μεσοτοιχίας (που είναι κλειστή) και τη δυτική (που έχει περιορισμένα σχισμοειδή ανοίγματα). Οι τοίχοι πληρώσεως είναι από οπτοπλινθοδομή επιχρισμένη με τριφτό κονίαμα γύψου.

Η βορινή όψη επενδύεται με λιθοδομή στη στάση των υπνοδωματίων για πρόσθετη θερμομόνωση και προστασία από την υγρασία. Τα δάπεδα των κυρίων χώρων είναι από δεσποτάκι του φυσικό ανοιχτό του χρώμα με επάλειψη από ειδικό οικολογικό λάδι. Η μελέτη της διπλοκατοικίας έγινε το 1998 ενώ η κατασκευή ολοκληρώθηκε στο τέλος του 2000.

Δ. Τόλης Πολιτικός Μηχανικός
Απ. Μαμάτας
 Μηχανολόγος - Ηλεκτρολόγος Μηχανικός
Θοδωρής Φραγκούλης
 Υπεύθυνος σχεδιαστήριου
Μπάμπης Λουιζίδης Φωτογράφος

Η Αγνή Κουβελά σπούδασε στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Εθνικού Μετσόβου Πολυτεχνείου (1966). Από το 1969 διατηρεί αρχιτεκτονικό γραφείο στην Αθήνα. Έχει μελετήσει και επιβλέψει δημόσια και ιδιωτικά έργα, κυρίως κατοικίες, μεταξύ των οποίων το Επιτόπιο Μουσείο Νάξου, το "Σπίτι των Ανέμων" στη Σαντορίνη και το Μουσείο Προϊστορικής Θήρας (επέμβαση μέσα σε παλαιό κελυφός). Παράλληλα, έχει σχεδιάσει έπιπλα και φωτιστικά. Από το 1980 εντάσσει τον περιβαλλοντικό σχεδιασμό στη σύνθεση (πρώτη εφαρμογή: οικία στο Πόρτο - Χέλι, 1983). Πραγματοποιημένα έργα και άρθρα έχουν δημοσιευθεί σε ελληνικά και ξένα αρχιτεκτονικά περιοδικά και βιβλία. Το έργο της έχει παρουσιαστεί σε εκθέσεις αρχιτεκτονικής και design στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Συμμετέχει με διαλέξεις και σεμινάρια στη διδασκαλία του Ε.Μ.Π., Α.Π.Θ., της Αρχιτεκτονικής Σχολής Βόλου, καθώς και ιδιωτικών φορέων.